

Sterk

STERKE VERHALEN
VAN MENSEN MET EEN HANDICAP

JUNI 2023 // 46
P608419

VAPH-hulp voor gedetineerden en geïnterneerden

**“Alleen met juiste zorg
vinden mensen hun plaats
in de samenleving”**

Dossier reizen met een handicap

**“Iedereen verdient het om een
stukje van de wereld te zien”**

Minister van Welzijn Hilde Crevits

**“Zolang ik dingen beter kan
maken, blijf ik me inzetten”**

DE ZOMER IS GENIETEN

De zomer. Voor veel mensen betekent dat vakantie en genieten, thuis of verder weg. Maar met een handicap is reizen niet altijd evident. Gelukkig zijn er heel wat organisaties die daarbij kunnen helpen. In het reisdossier vertellen Katrien Van Driessche en Gitte Wens hoe zij hun reizen en uitstappen aanpakken. Je leest er ook welke VAPH- en andere ondersteuning je op reis kan gebruiken.

In dit nummer van Sterk besteden we ook aandacht aan minder gekende VAPH-hulp. Weinig mensen weten dat het VAPH ook ondersteuning biedt aan gedetineerden en geïnterneerden met een handicap. Dat is belangrijk, want ook zij hebben recht op gepaste zorg. Bovendien is de juiste hulp en ondersteuning essentieel om re-integratie in de samenleving te doen slagen.

En voor deze editie sprak Sterk onder meer ook met Hilde Crevits, die sinds een jaar minister van Welzijn is. Hoe kijkt ze terug op het voorbije jaar? Waar is ze trots op? Wat waren moeilijke momenten? En wat wil ze nog realiseren voor mensen met een handicap?

Dat en veel meer lees je in dit magazine.

Veel leesplezier,

Liesbeth Van Houdt
Hoofdredacteur Sterk

“Wij werken op het snijvlak van de zorg voor mensen met een handicap, de geestelijke gezondheidszorg en de forensische sector. Enerzijds geven we mensen zorg op maat, anderzijds beschermen we de samenleving”, zegt Lien Dumortier van forensische VAPH-unit Itinera. Lees haar verhaal op pagina 4-5.

in dit nummer //

04 Hulp voor gedetineerden en geïnterneerden

Het VAPH investeert op diverse manieren in de ondersteuning van gedetineerden en geïnterneerden met een handicap. Want alleen met de juiste zorg kunnen zij opnieuw hun plek vinden in de samenleving.

08 Interview minister Crevits

Een jaar geleden nam Hilde Crevits de fakkel over van Wouter Beke als Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Wat heeft ze al gerealiseerd? En wat wil ze nog verwezenlijken voor mensen met een handicap?

10 Het Moment

Acht jaar geleden verloor Hannelore haar benen bij een ongeval. Vandaag is ze fondsenwerver bij zorgaanbieder Ten Dries.

13 Op reis!

Reizen is niet altijd vanzelfsprekend als je een handicap hebt. Gelukkig zijn er vandaag veel initiatieven op maat van diverse doelgroepen.

Wist je dat je Sterk kan beluisteren?

Sterk is in gesproken Daisy-vorm op cd te verkrijgen en is ook te beluisteren via het platform Anderslezen en de Anderslezen-app. Beschik je al over een Anderslezen-account (via Luisterpunt, Kamelego of Transkript)? Dan kan je aangeven dat je Sterk op je boekenplank wenst. Nieuwe geïnteresseerden kunnen een Anderslezen-account aanmaken.

Je kan de gewenste luistervorm aanvragen bij Transkript: T 011 23 07 61
luistertijdschriften@transkript.be

COLOFON

Driemaandelijks magazine van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Redactie: VAPH i.s.m. Zorgcommunicatie.be

Grafische vormgeving: Filip Erkens

Wil je je gratis abonneren op Sterk?

Of wil je je uitschrijven? Surf naar www.vaph.be/actueel/magazines

Foto's: Filip Erkens (p. 1, 2, 4, 6, 10, 14, 19, 20), Joris Casaer (p. 7, 12), Leontien De Wulf (p. 9), Shutterstock (p. 12, 13), Circuit Sortie (p. 16), Toerisme Vlaanderen (p. 17, 18)

Op de cover: Katrien Van Driessche

V.U. James Van Casteren, Koning Albert-II-laan 37, 1030 Brussel

“HOE BETER MENSEN ZICH IN HUN VEL
VOELEN, HOE KLEINER DE KANS
DAT ZE NIEUWE FEITEN PLEGEN”

VAPH-ondersteuning voor gedetineerden en geïnterneerden met een handicap

Gedetineerden en geïnterneerden met een handicap hebben recht op zorg en ondersteuning. Het VAPH investeert op diverse manieren in deze kwetsbare doelgroepen. Want alleen met de juiste zorg kunnen zij opnieuw hun plek vinden in de samenleving.

Het VAPH heeft als overheidsorganisatie een maatschappelijke rol. Zo biedt het onder meer ondersteuning aan mensen met een handicap in de gevangenis. De juiste ondersteuning kan hen helpen om hun leven weer op het goede spoor te krijgen. Vlaanderen telt daarnaast drie 'forensische VAPH-units'. Die bieden zorg op maat aan geïnterneerden die uit

een beveiligde context komen. Die forensische VAPH-units zijn medium-beveiligde omgevingen. Naast dagen woonondersteuning bieden ze een therapeutisch behandelprogramma met het oog op terugvalpreventie en een re-integratie in de maatschappij. Itinera van Orthopedagogisch Centrum Sint-Idesbald is er een van. Een gesprek met coördinator Lien Dumortier.

“Wij werken op het snijvlak van drie sectoren: de zorg voor mensen met een handicap, de geestelijke gezondheidszorg en de forensische sector”, vertelt Lien. “We hebben een dubbele rol: enerzijds geven we mensen zorg op maat, anderzijds beschermen we de samenleving. In onze forensische VAPH-unit behandelen we twintig mannen. Zowel hun problematiek als de strafbare feiten die ze pleegden zijn heel divers.”

BEVEILIGDE OMGEVING

“Een forensische VAPH-unit is een beveiligde omgeving, maar niet zo strikt als een gevangenis. Als een cliënt hier aankomt, kan hij nergens alleen naartoe. Gaandeweg versoepelen we het regime. Per cliënt bekijken we wat haalbaar is. We nemen geen onverantwoorde risico’s”, legt Lien uit. “We werken aan hervalpreventie en bieden kwaliteit van leven. Hoe beter mensen zich in hun vel voelen, hoe kleiner de kans dat ze nieuwe feiten plegen. Er is individuele therapie en groepstherapie. Ook het zoeken van een zinvolle dagbesteding of arbeidsactiviteit is belangrijk. Door de erkenning die geïnterneerden hiervoor krijgen, wordt hun lage zelfbeeld vaak wat opgekrikt.”

“Het doel is altijd doorstroming naar een zorgaanbieder. Een behandeling kan drie jaar of langer duren, maar het is niet de bedoeling dat mensen hier voor altijd blijven.”

“Itinera is een afdeling van OC Sint-Idesbald in Roeselare, maar we zijn gevestigd op de campus van Psychiatrisch Centrum Sint-Amandus in Beernem. We werken goed samen”, zegt Lien. “Onder meer met het interventieteam in geval van agressie en met de ambulante dienst Fides. Fides geeft psychiatrische behandeling aan mensen die seksuele feiten pleegden.”

SNELLERE TOELEIDING

Om geïnterneerden met een handicap sneller naar gepaste zorg toe te leiden, voerde het VAPH in 2019 de directe financiering voor deze doelgroep in. “Cliënten met een VAPH-erkenning die geïnterneerd zijn én in een beveiligde setting verblijven, kunnen een beroep doen op directe financiering voor geïnterneerden. Dat kan met het oog op een verblijf in een forensische VAPH-unit, of voor

“Met dagbesteding of een arbeidsactiviteit geven we geïnterneerden opnieuw zin in hun leven”

LIEN DUMORTIER | ITINERA

een budget om zorg in te kopen bij een vergunde zorgaanbieder”, vertelt Lien.

“Dankzij die directe financiering kunnen reguliere VAPH-voorzieningen de geschikte ondersteuning voorzien voor cliënten met een handicap én interneringsstatuut, bij wie vaak een zeer intense zorgnood aanwezig is.”

RTH IN DE GEVANGENIS

Naast de forensische VAPH-unit biedt Itinera rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH) in het Penitentiair Complex van Brugge. “We ondersteunen er zowel mannen als vrouwen, en zowel beklaagden, veroordeelden én geïnterneerden”, vertelt Lien. “De meeste mensen die we in de gevangenis begeleiden, hebben een verstandelijke handicap en/of een autismespectrumstoornis.”

“We delen onze expertise met de gevangenismedewerkers. Bijvoorbeeld over het zorglandschap, over sociaal-emotionele ontwikkeling, of over het gebrek aan zelfzorg bij sommige mensen met een handicap. Hoe benader je iemand met een verstandelijke handicap of autisme? Hoe kan je met kleine stapjes toch resultaat bereiken? We geven informatie, zodat er meer begrip komt.”

“Individuele cliënten helpen we door gesprekken en samen te zoeken hoe we handicapspecifieke ondersteuning kunnen bieden in de gevangenis. We begeleiden ook gedetineerden die onder

“Het is dankbaar om vanuit een vrijwel uitzichtloze situatie toch iets moois op te bouwen.”

LIEN DUMORTIER | ITINERA

toezicht bezoek van hun kinderen mogen ontvangen. En we bereiden intakes voor met mensen die de gevangenis mogen verlaten en een plek zoeken bij een zorgaanbieder. Soms gaan we zelfs mee op zo'n intakegesprek. We werken op maat.”

“Sinds vorig jaar hebben we ook een half-tijdse autismecoach binnen het project rond autismevriendelijke gevangenissen (zie ook pagina 6, red.). Daardoor werkt er nu voltijds iemand van Itinera in de gevangenis. Zo leren meer mensen ons kennen. We krijgen veel appreciatie, ook van bewakend personeel”, zegt Lien.

“We hebben met Itinera al een mooie weg afgelegd. Gedetineerden en geïnterneerden zijn een uitdagende doelgroep, maar het is dankbaar om vanuit een vrijwel uitzichtloze situatie toch iets moois op te bouwen. Onze cliënten hebben meestal weinig tot geen netwerk en veel bagage en trauma's. Hen weer perspectief bieden, geeft voldoening.”

Hulp voor gedetineerden en geïnterneerden met een handicap

Zowel de federale als de Vlaamse overheid biedt begeleiding en ondersteuning aan gedetineerden en geïnterneerden.

In de gevangenissen biedt het VAPH ondersteuning met dagbestedingsprojecten, rechtstreeks toegankelijke hulp en projecten als 'autismevriendelijke gevangenis'.

Enkele gevangenissen beschikken over een psychiatrische afdeling.

In forensische psychiatrische centra verblijven geïnterneerden in een hoog-beveiligde omgeving.

De drie forensische VAPH-units hebben een medium-beveiligde omgeving en verlenen zorg en behandeling op maat.

Bij geregistreerde zorgaanbieders, psychiatrische ziekenhuizen en andere voorzieningen krijgen geïnterneerden gepaste begeleiding.

“HAD IK EERDER GEWETEN DAT IK AUTISME HEB, WAS MIJN LEVEN MISSCHIEN ANDERS GELOPEN”

Team Ontgrendeld ondersteunt gedetineerden met een handicap

Ongeveer één op honderd mensen heeft een autismespectrumstoornis (ASS). In de gevangenis zijn dat er zeker meer, al zijn er geen precieze cijfers. Karel* is een van hen. Hij ontdekte tijdens zijn detentie dat hij ASS heeft. Hij krijgt begeleiding van Team Ontgrendeld.

Team Ontgrendeld maakt deel uit van zorgaanbieder Voluit. Het team ondersteunt gedetineerden met een (vermoeden van) verstandelijke handicap en/of ASS en/of een niet-aangeboren hersenletsel. In 2022 kreeg het team extra middelen van het VAPH voor het project 'autismevriendelijke gevangenis'.

“Een gevangenis autismevriendelijk maken is niet eenvoudig”, vertelt Leen De Roo van Team Ontgrendeld. “We informeren gevangenismedewerkers over wat het betekent om ASS te hebben. Bijvoorbeeld met het Autisme Belevingscircuit, waarbij deelnemers aan den lijve ervaren wat ASS is, met zowel de uitdagingen als de positieve aspecten.”

“Want die zijn er”, zegt Karel. “Zelf ben ik bijvoorbeeld uiterst nauwkeurig, wat helpt bij mijn werk bij de technische dienst. Ik doe allerlei klussen: van het ontstoppen van toiletten tot het herstellen van telefoons en tv-toestellen. Doordat ik mijn werk goed doe, word ik geapprecieerd en krijg ik respect.”

DUIDELIJKHEID GEEFT RUST

Maar zijn aandoening zorgt ook voor stress. “Ik heb het moeilijk met onduidelijkheid. Mensen denken dat een gevangenis veel structuur biedt, maar dat is allesbehalve het geval”, legt Karel uit. “De deur van de cel gaat in principe op een vast uur open, maar door omstandigheden kan dat ook tien minuten of een uur later zijn. Dan sta ik te wachten zonder

te weten wat er gaande is. Die onwetendheid geeft heel veel stress.”

“Het hele gerechtssysteem is onduidelijk”, vindt Karel. “Eerst is er de onzekerheid over de straf die je te wachten staat. Dan is er de voortdurende afhankelijkheid. Ook mijn vrijlating binnenkort zorgt voor onduidelijkheid en onzekerheid. Daarom bereid ik me er samen met Team Ontgrendeld zo goed mogelijk op voor.”

Of er in de gevangenis rekening wordt gehouden met zijn aandoening? “Soms”, zegt Karel. “Zo mag ik dikwijls met dezelfde chef werken. Dat is fijn. Maar vaak bots ik toch op onduidelijkheden.”

RODE KAART

“Het zit in kleine dingen”, bevestigt Leen. “Neem nu privacy. Het is voor iedereen prettiger als een cipier klopt voor hij de cel binnengaat. Maar voor mensen met ASS is dat cruciaal. Zeker voor mensen met ASS kan een cel alleen noodzakelijk zijn. Maar door de overbevolking lukt dat niet.”

“Zodra ik iemand met een sleutelbos in de gang hoor, stijgt mijn bloeddruk”, zegt Karel. “Geregeld zet ik mijn geluidsdempende koptelefoon op. Zo sluit ik me helemaal af. Als de bewaker dat ziet, weet hij dat ik rust nodig heb. Dat werkt. Eigenlijk zouden er meer van die signalen moeten zijn. Dat iemand met ASS bijvoorbeeld een rode kaart kan tonen als hij even met rust gelaten wil worden. Bijvoorbeeld als hij slecht nieuws gehad heeft.

“Als mensen begrijpen wat autisme is, kan er meer begrip komen.”

LEEN DE ROO | TEAM ONTGRENDELD

Mensen zonder ASS beseffen soms te weinig wat de aandoening met iemand doet. “Daarom zetten we zo hard in op het Autisme Belevingscircuit”, zegt Leen. “Als mensen begrijpen wat autisme precies is, kan er meer begrip voor zijn.”

LATE DIAGNOSE

Karel is 50 jaar. Hij ontdekte pas in de gevangenis dat hij ASS heeft. “Zo zijn er wel meer mensen”, zegt Leen.

Karel knikt. “Ik zit hier intussen bijna vijf jaar. Hier leerde ik mezelf beter kennen. Team Ontgrendeld hielp me daarbij. Ik was altijd al stil en op mezelf, ik had ook weinig vrienden. Nu begrijp ik dat. Maar als ik eerder had geweten dat ik ASS heb, dan was mijn leven misschien anders gelopen. Daar ben ik eigenlijk van overtuigd”, besluit Karel.

*Om privacyredenen is Karel een pseudoniem.

“We slaagden erin om de ambities van het Zorginvesteringsplan van de Vlaamse Regering waar te maken.”

JAMES VAN CASTEREN
ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAPH

STEEDS MEER MENSEN DOEN EEN BEROEP OP VAPH-ONDERSTEUNING

Ieder jaar blikken we in ons jaarverslag terug op het voorbije jaar. Dat geeft een duidelijk beeld van onze realisaties, en van evoluties. Zo zien we dat we elk jaar meer mensen ondersteunen. In 2022 ondersteunden we 103.423 personen.

Er waren eind 2022 45.350 gebruikers van hulpmiddelen. Zoals een aangepaste auto of woning, een trap- of tillift, of communicatiehulpmiddelen ...

Daarnaast deden 28.818 mensen met een (vermoeden van) handicap een beroep op rechtstreeks toegankelijke hulp. Het aantal mensen dat gebruikmaakt van dit soort hulp steeg in vier jaar tijd met 10%. En we verwachten nog een verdere stijging, omdat het aanbod recent werd uitgebreid.

We geloven sterk in het belang van rechtstreeks toegankelijke hulp, die ook voor jonge kinderen echt een verschil kan maken. In 2022 maakten 1.079 kinderen met een (vermoeden van) handicap die naar een gewone kinderopvang of kleuterschool gingen, gebruik van globale individuele ondersteuning. Ook dat is laagdrempelige, snel inzetbare hulp. Een begeleider biedt daarbij hulp en assistentie in de opvang of in de klas. Op die manier maken we inclusie in de kinderopvang en het onderwijs mee mogelijk.

Ook persoonlijke-assistentiebudgetten kunnen daartoe bijdragen. Eind 2022 ontvingen 1.816 minderjarigen zo'n budget waarmee ze een assistent thuis of op school kunnen betalen. Het aantal kinderen met een persoonlijke-assistentiebudget verdubbelde in vier jaar tijd.

Minderjarigen met een handicap kunnen ook ondersteund worden door multifunctionele centra, die het VAPH subsidieert. Afgelopen jaar kregen 9.753 kinderen er flexibele hulp op maat.

We stellen ook elk jaar meer persoonsvolgende budgetten ter beschikking. Eind 2022 kregen 28.506 mensen een persoonsvolgend budget. Sinds 2017 steeg het aantal mensen met zo'n budget met 18%. Die stijging is te danken aan de extra investeringen van Vlaanderen, die er ook voor zorgden dat de wachtlijst voor de mensen met de meest dringende zorgvragen voorlopig kon worden weggewerkt.

Maar we zijn er nog niet. Want hoewel we elk jaar meer mensen ondersteunen, stijgen helaas ook de noden. Eind 2022 wachtten nog 16.702 personen op (meer) hulp. 85% van hen kunnen we op een bepaalde manier wel al ondersteunen. Met hulpmiddelen en rechtstreeks toegankelijke hulp, of met een persoonsvolgend budget. Want 6.000 wachtenden hebben al een budget, maar vragen een verhoging. En van de wachtenden in prioriteitengroep 2 kregen 1.100 mensen in 2022 de mogelijkheid om te starten met de helft van hun budget of meervraag.

We slaagden erin om de ambities van het Zorginvesteringsplan van de Vlaamse Regering waar te maken. En we blijven steeds alles in het werk stellen om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de vele noden. Met een ruim en divers aanbod aan hulp en ondersteuning, dat voortdurend wordt uitgebreid en geoptimaliseerd. Zodat we maximaal hulp op maat kunnen blijven bieden aan zoveel mogelijk mensen met een handicap opdat zij hun leven ten volle kunnen leiden.

James Van Casteren
Administrateur-generaal VAPH

“IK SLAAG ERIN OM DE MOOIE DINGEN TE ZIEN, ONDANKS DE VELE NODEN”

Interview Vlaams minister Hilde Crevits

Een jaar geleden nam Hilde Crevits de fakkel over van Wouter Beke als Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Wat heeft ze al gerealiseerd? En wat wil ze nog verwezenlijken voor mensen met een handicap?

Hilde Crevits: “Welzijn is dé bevoegdheid waar je te maken krijgt met de kwetsbaarheden van mensen. Persoonlijke verhalen uit de kinderopvang, de ouderenzorg, of van mensen met een handicap raken me, die neem ik 's avonds mee naar huis. Maar tegelijkertijd geeft de sector ook veel energie. Ik zie zoveel prachtige initiatieven. Mensen blijven me verbazen met hun passie, hun engagement, hun innovaties. Dat zorgt ervoor dat ik mijn werk heel graag doe.”

“Begin dit jaar konden we het aanbod van rechtstreeks toegankelijke hulp uitbreiden met 111 nieuwe projecten. Die heb ik van nabij bekeken. Het is ongelooflijk hoe formele en informele netwerken rond mensen met een handicap ontstaan. En wat me bijzonder opvalt: mensen met een handicap geven zoveel terug aan de samenleving. We benadrukken dat te weinig.”

Hoe kijkt u terug op afgelopen jaar?

“Gelukkig kon ik terugvallen op het Zorginvesteringsplan van mijn voorganger en op een hoog budget. Het budget voor mensen met een handicap steeg deze regeerperiode van 1,9 naar 2,4 miljard euro.”

“Maar er waren ook nog zaken die bijgestuurd moesten worden. Zoals de noodprocedure bijvoorbeeld, die onder-

tussen herzien werd. Mensen met een handicap die wachten op een persoonsvolgend budget en die zich plots in een kritieke situatie bevinden doordat hun ondersteuning wegvalt, kunnen nu vlotter een budget krijgen. Dat geldt ook voor mensen die door een echtscheiding, en het wegvallen van mantelzorg, in de problemen komen.”

“Soms durven mensen geen job aannemen, omdat ze dan hun uitkering dreigen te verliezen. Dat moet veranderen.”

“Wouter Beke leverde heel wat inspanningen om de wachtlijst weg te werken in prioriteitengroep 1. Dat was uiteraard erg positief. Ook de medewerkers van het VAPH doen er steeds alles aan om de budgetten aan de mensen met de hoogste noden snel toe te kennen. Tegenover het idee van deelbudgetten voor prioriteitengroep 2 stond ik eerst nogal sceptisch: wat doe je met een deel van het budget? Maar intussen ben ik ervan overtuigd dat dit voor heel wat mensen wel al echt een verschil kan maken.

Daarnaast geloof ik ook sterk in de mogelijkheden van rechtstreeks toegankelijke hulp, zeker nu we hier ook fors in investeren. Er is echt nood aan die nabije en laagdrempelige hulp. We moeten alle kansen grijpen om zoveel mogelijk mensen ondersteuning op maat te bieden. Het budget waarover ik kan beschikken, wordt altijd zo efficiënt mogelijk ingezet. Is er nog ruimte over, dan kunnen we meer mensen een oplossing bieden.”

Welke momenten waren het afgelopen jaar het moeilijkst?

“De impact van corona zinderde nog lang na. Corona bracht veel eenzaamheid. Veel mensen waren in paniek. Ik sta achter de beslissingen die we toen namen, maar als we opnieuw met een pandemie zouden geconfronteerd worden, moeten we erover waken dat mensen niet geïsoleerd raken door de maatregelen die we nemen. We kozen steeds voor veiligheid, en dat woog op het emotioneel welzijn. Daarnaast blijven de verhalen van mensen me raken. Ouderen die eenzaam sterven bijvoorbeeld. Als de integriteit van kwetsbare mensen in het gedrang komt, voel ik me slecht.”

Bent u blij dat u uiteindelijk bevoegd werd voor Welzijn?

“Het is een publiek geheim dat de bevoegdheid Welzijn niet mijn eerste keuze

“Mensen met een handicap geven zoveel terug aan de samenleving. We benadrukken dat te weinig.”

HILDE CREVITS | VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

was. Omdat ik bang was dat het me te zwaar zou treffen. En het treft me ook, maar tegelijkertijd zie ik ook de passie van de medewerkers voor hun vak, ondanks het chronische tekort aan arbeidskrachten. Ik begrijp waarom mensen de keuze maken om zich in te zetten voor hun medemensen. En beter dan ik gevreesd had, slaag ik erin de mooie dingen te zien, ondanks de vele noden. Mocht dat niet meer lukken, dan stop ik beter. Maar zolang ik kan helpen om dingen beter te maken, blijf ik me inzetten.”

Wat wilt u absoluut nog realiseren voor mensen met een handicap?

“Samen met het VAPH en het raadgevend comité (het belangrijkste adviesorgaan van het VAPH, waarin gebruikers, diensten en voorzieningen en werknemers zetelen, red.) willen we een nieuw Perspectiefplan maken. Dat plan moet deze legislatuur klaar zijn, zodat de volgende regering ermee aan de slag kan.”

“Wat ook nog moet veranderen, is dat mensen met een handicap niet langer bang hoeven te zijn om werk aan te nemen, omdat ze dan hun uitkering zouden verliezen. Wie werk of een zinvolle dagbesteding heeft, voelt zich nuttig. Een job doet echt veel. Het biedt eigenwaarde, structuur en zingeving.”

“Onlangs nam mijn kabinet een nieuwe werknemer aan: Heleen, die in een rolstoel zit. Ze vertelde me hoe graag ze zich nuttig wou voelen, hoe graag ze zich wil inzetten voor de maatschappij. Zij heeft me nog beter doen inzien dat we het potentieel van mensen nog lang niet genoeg inzetten. Mensen met een handicap worden nog te vaak beschouwd als mensen die iets niet kunnen. En we zijn blind voor hun talenten. Dat wil ik mee veranderen.”

Worden er ook nog nieuwe stappen ondernomen om de wachtlijsten in te korten?

“De noden zijn groot en de budgetten – hoe ruim ook – blijven beperkt. Daarom moeten we de juiste keuzes maken. Ik wil vooral dat we extra noden snel kunnen ondervangen. Bijvoorbeeld met een vlotte toeleidingsprocedure en met gerichte hulp. We moeten bruggen bouwen met andere departementen zoals Onderwijs en Mobiliteit en Werk en Sociale Economie, en met lokale besturen. Met rechtstreeks toegankelijke hulp kunnen we tegemoetkomen aan heel wat noden, ook zonder persoonsvolgend budget. Als iemand met een handicap een of twee keer per week naar een zinvolle dagbesteding kan, geeft dat ook zuurstof aan mantelzorgers. Niet iedereen met een handicap heeft nood aan een persoonsvolgend budget.”

**HANNELORE GENIET VAN ELK MOMENT
MET DE KINDEREN IN TEN DRIES**

“Mensen met een beperking zijn nog te weinig zichtbaar. Wij maken ook deel uit van de samenleving”

“Acht jaar geleden verloor ik mijn beide benen bij een ongeval. Meer dan een jaar bleef ik in het ziekenhuis. Mijn ouders en vrienden beurdten me elke dag op. Zij hielden mij recht.

Sinds eind 2021 ben ik lid van de loopclub van Triple Challenge. Hun startplaats is bij zorgaanbieder Ten Dries in Landegem. Ik doe mee met een handbike met een rolstoel aan vastgemaakt, waarin ik een kindje meeneem.

Toen Ten Dries een fondsenwerver zocht, waagde ik mijn kans. Het is de job van mijn leven. Ik geniet van elk moment bij de kinderen. Bij hen ben ik helemaal mezelf.

Geregeld spreek ik in scholen over leven met een beperking. Ik kom zoveel mogelijk buiten. Mensen met een beperking zijn nog te weinig zichtbaar. Toch maken ook wij deel uit van de samenleving.”

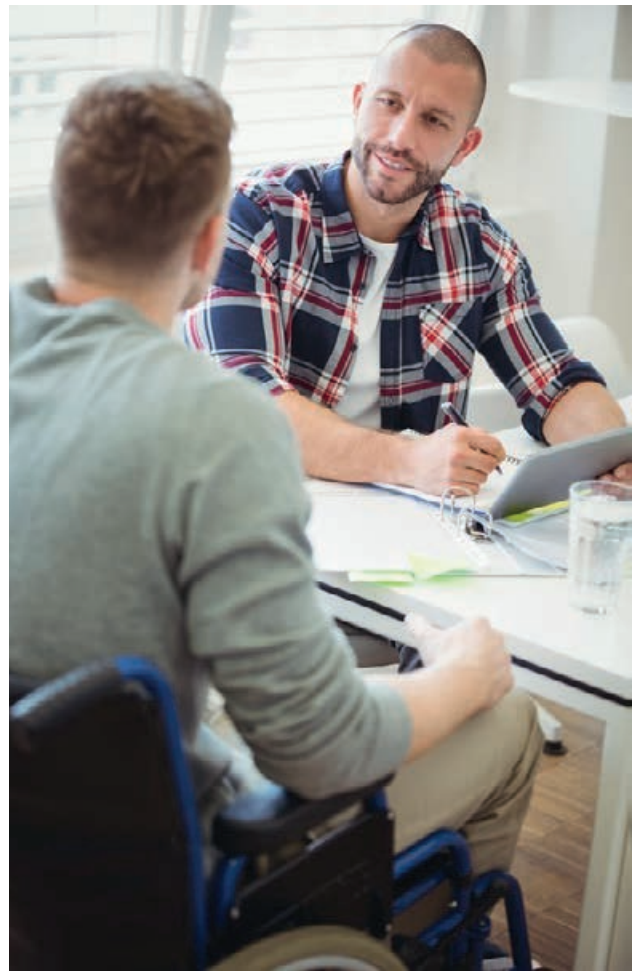
Hannelore Vens

Nieuwe model-IDO's in klare taal

Wie ondersteuning wil bij een zorgaanbieder, moet een contract sluiten: een individuele dienstverleningsovereenkomst (IDO). Daarin wordt afgesproken welke ondersteuning de zorgaanbieder geeft. Ook de duur, frequentie en kostprijs van de ondersteuning wordt erin vermeld.

De IDO voor een persoonsvolgend budget, ondersteuning door een multifunctioneel centrum en voor rechtstreeks toegankelijke hulp verschilt. Daarom ontwikkelde het VAPH verschillende modelovereenkomsten. Die kwamen tot stand in samenwerking met gebruikers, zorgaanbieders en bijstandsorganisaties. Het zijn heldere, juridisch sluitende overeenkomsten in klare taal.

De model-IDO's kan je downloaden op de VAPH-website www.vaph.be.

Brochures over VAPH-ondersteuning

Ben je op zoek naar informatie over rechtstreeks toegankelijke hulp? Wil je meer weten over je rechten en plichten als je ondersteuning krijgt van een zorgaanbieder? Of vraag je je af hoe je zorgzwaarte wordt bepaald als je een persoonsvolgend budget aanvraagt? De brochures over deze onderwerpen werden onlangs herwerkt.

Je kunt deze en andere brochures bestellen via www.vaph.be/brochures.

Uiteraard vind je ook alle info op de website van het VAPH.

Slotevent en webinar UNIC-project

Het VAPH werkte mee aan UNIC. Dat project helpt het systeem van persoonsvolgende financiering voor mensen met een handicap in Europa uit te bouwen en te verbeteren. Verschillende tools kunnen mensen met een handicap, zorgaanbieders en de overheid daarbij ondersteunen.

Wil je meer weten over deze tools en hoe ze jou kunnen helpen? Wil je bijvoorbeeld zelf kunnen evalueren of en hoe je persoonsvolgend budget je meer levenskwaliteit bezorgt? Schrijf je in voor het gratis webinar dat het VAPH op 22 juni van 14 tot 16 uur organiseert.

Op www.vaph.be/slothevent-unic vind je het programma, kan je inschrijven of de hoogtepunten van het webinar herbekijken.

DOSSIER

OP REIS!

Reizen is niet altijd vanzelfsprekend als je een handicap hebt. Gelukkig zijn er vandaag veel initiatieven op maat van diverse doelgroepen. Ook als je graag een festival bezoekt of met een buddy een rivier af wilt varen, kan je je gading vinden.

Wist je dat het recht op reizen met een handicap ook Europees verankerd is? Je hebt net als iedereen het recht om het vliegtuig, de trein, de bus of een ander vervoersmiddel te nemen. En als je je ticket koopt, moet de verkoper je info geven over de reis en de faciliteiten aan boord.

Je hebt ook recht op gratis hulp en bijstand in terminals en aan boord van voertuigen. Vervoer kan niet geweigerd worden op grond van handicap of beperkte mobiliteit, tenzij de veiligheid in het gedrang komt of de infrastructuur ongeschikt is.

Meer weten? Op www.europa.eu vind je onder 'Reizen in de EU' heel wat info over bijstand voor reizigers met een handicap of beperkte mobiliteit.

“MET OP ZWIER KAN IEDEREEN EEN STUKJE VAN DE WERELD ZIEN”

Zorgaanbieder Kompas organiseert reizen voor mensen met een beperking

Wat is er leuker dan op vakantie gaan? Een nieuwe streek ontdekken, genieten van zon, natuur, cultuur en lekker eten. Gezellig onder vrienden. Katrien Van Driessche uit Lokeren gaat graag op vakantie. Zij ging al verschillende keren op reis met Op Zwier.

“Door mijn reisdagboek en leuke herinneringen kan ik nog lang nagenieten van mijn reizen.”

KATRIEN VAN DRIESSCHE

Als we Katrien ontmoeten, heeft ze een dikke map vol herinneringen, foto's en brochures van haar reizen bij zich. Haar ogen twinkelen als ze de map openslaat en doorbladert.

“Ik reis zeer graag”, vertelt Katrien. “Al moet ik toegeven dat ik iedere keer zenuwachtig ben om te vertrekken. Maar eenmaal we weg zijn, vind ik het heerlijk. En thuiskomen vind ik even plezant.” Toen Katrien nog bij haar ouders woonde, trokken ze elke winter samen naar Spanje. Sinds haar ouders weggefallen zijn, woont Katrien zelfstandig op een appartement. Op reis gaan leek na het verlies van haar ouders een verre droom. Tot ze Op Zwier ontdekte, een initiatief van zorgaanbieder Kompas.

Op Zwier organiseert reizen voor volwassenen met een verstandelijke handicap en eventueel een bijkomende beperking. Zowel in de winter als in de zomer, en zowel in het binnen- als in het buitenland. De eerste reis van Katrien was meteen een schot in de roos. “In 2017 gingen we met het vliegtuig naar het Griekse eiland Kos. Het jaar daarop ging ik mee naar Malgrat de Mar in Spanje. Sindsdien ga ik elk jaar een of twee keer mee. Sommige deelnemers van de ene reis zie ik dan terug op een andere reis.”

“We komen altijd goed overeen. Ik ben dan ook een gemakkelijke”, lacht Katrien. “Ik hou op reis elke dag bij wat we gedaan hebben, dat schrijf ik op. Als ik terug thuis ben, typ ik mijn reisverslag over met de computer. En dat bewaar ik dan in mijn reismap, samen met de reisprogramma's en kleine herinneringen, zoals deze schelp uit Saint-Omer.”

EEN BEELDJE VAN ELKE REIS

Het liefst reist Katrien met het vliegtuig. “Ik hou niet zo van lange busreizen, want dan kan ik niet slapen. En ik ga ook liever op hotel dan naar een vakantiehuis. Want op hotel hoeven we niet te koken en heb ik meestal ook een eigen kamer. Dat vind ik tof.”

“Mijn verste reis was naar Lapland. Dat was in 2020, net voor corona. Ik vierde er

mijn vijftigste verjaardag. Jammer genoeg hebben we het noorderlicht niet gezien. Maar we maakten wel een tocht met een rendierenslee en een hondenslee. Later boetseerde ik in mijn dagcentrum De Sperwer een rendier met een slee en een mannetje erop in klei. Dat ging dan in de oven, waarna ik het nog kon glazuren. Na iedere reis maak ik een beeld. De laatste keer maakte ik een vis die ik zag in Nausicaa in Boulogne-sur-Mer. In De Sperwer vertel ik ook graag over mijn reizen. Iedereen wil altijd alles horen.”

RUSTEN IS VOOR THUIS

“Als ik thuiskom, ben ik elke keer doodop”, vertelt Katrien. “Dan wil ik alleen maar slapen. Dat komt omdat ik op reis van alles wil zien en doen. Ik ga niet op vakantie om te rusten. Ik wandel graag, bezoek graag een museum, ga graag op restaurant met een glaasje wijn erbij ... Rusten kan ik thuis wel.”

“Deze zomer ga ik mee naar de Waddeneilanden. Met de boot. Ik zie het nu al helemaal zitten. Ik hoop alleen dat ik niet zeeziek word.”

VRIJWILLIGE BEGELEIDERS

“We organiseren elk jaar een twintigtal reizen”, vertelt Anouk De Keyser van vzw Kompas, initiatiefnemer van Op Zwier. “Met bestemmingen als Mallorca, de Vlaamse Ardennen, de Waddeneilanden, Zuienkerke en Phantasialand is er voor elk wat wils.”

“Meestal gaan we met de minibus, soms nemen we de bus of het vliegtuig. We kiezen altijd voor kleine groepjes van zes

“Wil iemand graag iets bezoeken of een activiteit doen? Dan houden we daar zoveel mogelijk rekening mee.”

ANOUK DE KEYSER | VZW KOMPAS

tot acht deelnemers, die worden vergezeld door twee vrijwillige begeleiders. Heeft iemand van de deelnemers een thuisverpleegkundige nodig? Dan zorgen we vooraf voor de nodige ondersteuning ter plaatse”, legt Anouk uit.

“Om het aanbod zoveel mogelijk af te stemmen op de deelnemers, werken we met vier groepen op basis van verstandelijke en fysieke mogelijkheden en noden. Zo kunnen wij een geschikte vakantie aanbieden waarbij de deelnemers zoveel mogelijk aansluiting vinden bij elkaar. Vóór de reis organiseren we een avond met alle deelnemers. Om kennis te maken, maar ook om het programma voor te stellen en om iedereen inspraak te geven”, vervolgt Anouk. “Wil een deelnemer graag iets bezoeken of een activiteit doen? Dan houden we daar zoveel mogelijk rekening mee. In het najaar is er nog een terugkomdag voor wie dat leuk vindt.”

Meer info vind je op www.op-zwier.be.

Iedereen verdient vakantie

Op Zwier werkt ook samen met het Rap Op Stap kantoor van Kompas. Het Rap Op Stap kantoor helpt jou met het boeken van vakanties, daguitstappen, sport- en cultuuractiviteiten in Vlaanderen, het samenstellen van het budget en het zoeken van geschikt vervoer.

Rap op Stap is een initiatief van Iedereen Verdient Vakantie, een organisatie van de Vlaamse overheid en Toerisme Vlaanderen voor vakantie-gangers met een beperkt budget, een handicap of een bijzondere vraag.

Op de website www.iedereenverdientvakantie.be vind je een overzicht van meer dan zeshonderd daguitstappen, vakantieverblijven, groepsverblijven en georganiseerde vakanties.

“GITTE LAAT ME MET ANDERE OGEN NAAR DE WERELD KIJKEN”

Gitte en Inne vonden elkaar dankzij Circuit Sortie

Lindsay wil graag naar een paardenshow in het Sportpaleis. Inge kijkt uit naar een optreden van In Flames. En Féline zoekt iemand om samen iets te gaan drinken in Brugge. Circuit Sortie brengt mensen met en zonder handicap bij elkaar voor een leuke activiteit. Dat het tot mooie vriendschappen kan leiden, toont het verhaal van Gitte en Inne.

Gitte Wens is 31 jaar en woont bij haar ouders. Ze heeft het syndroom van Down. Ze is goedlachs, sociaal en geniet met volle teugen van het leven. Via Circuit Sortie ontmoette ze Inne Vennekens. Inne is zorgkundige. Ze werkt met mensen met een handicap, maar doet ook geregeld vrijwilligerswerk. “Mocht ikzelf moeilijk ter been zijn, dan zou ik ook willen dat iemand mij eens meeneemt”, zegt Inne. “Bovendien is het gewoon heel erg leuk.”

KAJAKKEN OP DE NETE

De dag dat Gitte en Inne elkaar voor het eerst ontmoetten, gingen ze kajakken op de Nete in Herentals.

“Dat was spannend, maar heel tof”, herinnert Gitte zich. “Wat hebben we gelachen! Ik had vooraf één keer in een kajak gezeten. Dus ik kende er eigenlijk niet veel van. En Inne ook niet. Dat maakte het nog leuker. Ik voelde meteen dat het zou klikken tussen ons. Inne is een goede vriendin.”

“En Gitte is keilief”, zegt Inne. “Ik wist dat ze naar die dag had uitgekeken en ik wou er iets moois van maken. Voor ons allebei. Bijzonder was dat er een came-

raploeg bij was. Circuit Sortie wou een filmpje van onze ontmoeting maken.” Voor Gitte zorgde de cameraploeg niet voor extra stress. Ze nam namelijk deel aan Down the Road met Dieter Coppens en ze speelt al jaren als actrice bij Theater Stap. Een tijd geleden kreeg ze een gastrol in Familie. Deze zomer heeft ze zelfs filmopnames met Theater Stap. “Aan de kajaktocht met Inne bewaar ik hele mooie herinneringen. Er staat zelfs een foto van ons samen op mijn nachtkastje.”

VAN ELKAAR LEREN

“Ik lees geregeld de zoekertjes op Circuit Sortie”, zegt Inne. “Zie ik iets leuks, dan ga ik ervoor. Zo leer ik nieuwe mensen kennen. Bij mensen met het downsyndroom vind ik de eerlijkheid en oprechtheid die ik in het dagelijks leven soms mis. We denken vaak dat mensen met een handicap ons nodig hebben. Maar het omgekeerde geldt ook: wij hebben hen nodig. Om ons te laten zien hoe mooi de wereld is. Dat is wat Gitte betekent voor mij.”

“Ook van mensen met een fysieke handicap kunnen we zoveel leren”, gaat Inne

Samen ervaringen opdoen

Droom je ervan om deze zomer naar een festival te gaan? Of pik je graag een concertje mee?

De website www.degenereuzen.be brengt mensen met en zonder handicap samen om van muziek te genieten. De Genereuzen is een initiatief van Hart voor Handicap. Circuit Sortie beperkt zich niet tot festivals en concerten.

Ga zelf eens kijken. En ontdek zoveel leuke dingen die je samen kan doen op www.circuitsortie.be. Op de website van Circuit Sortie vind je ook het filmpje van Gitte en Inne.

Circuit Sortie is een samenwerking van Hart Voor Handicap en Inter, met financiële steun vanuit het VAPH.

verder. “Hoe gemakkelijk zeuren we niet als het eens een dag regent? Maar is dat een reden om slechtgezind te zijn? Ik ben blij dat ik zoveel mensen met een handicap ken. Als zij hun beperkingen overwinnen, waarom zou ik dan ongelukkig zijn als het eens tegenzit?”

“Ik snap wel dat het voor sommige mensen een drempel kan zijn om er samen met iemand met een handicap op uit te trekken. Maar dat hoeft helemaal niet. Doe het gewoon. Denk er niet te veel over na. Je krijgt er zoveel energie van.”

HOE VIND IK EEN REIS OP MIJN MAAT?

Heel wat organisaties bieden reizen voor mensen met een handicap aan. Van reisbureaus tot ziekenfondsen en verenigingen. Je vindt ze in elke provincie. Vaak bieden ze zowel individuele reizen als groepsreizen aan.

Wil je op vakantie in eigen land? Op de website van Toerisme Vlaanderen vind je tips en info over vervoer, toegankelijke vakantieverblijven, attracties, musea enzovoort.

www.visitflanders.com/nl/toegankelijkheid

Ga je graag naar de Belgische kust? Op acht locaties aan de kust kan je tijdens de vakantie gebruikmaken van allerhande faciliteiten: nabijgelegen parkeerplaatsen, toegankelijke toiletten en verzorgingsruimtes met tillift, hoog-laagbed en douche, strandmatten en strandrolstoelen. Daarnaast kunnen vrijwilligers en medewerkers voor sommige zaken een handje toesteken. Ontdek de acht locaties op deze website:

www.zonzeezorgeloos.be

Voor kinderen en jongeren is er een breed aanbod aan speelpleinwerking, jeugdateliers en kampen. Neem voor meer informatie contact op met de jeugddienst van je gemeente of met je ziekenfonds. Ook koepelorganisaties Kando (het vroegere KVG) en Dito bieden activiteiten aan, net als een aantal organisaties voor vrijetijdzorg die het VAPH erkent. Een overzicht vind je op:

www.vaph.be/vrijetijdzorgorganisaties

Ook een aantal vergunde zorgaanbieders organiseren reizen en/of uitstappen. Zoals bijvoorbeeld vzw Kompas met Op Zwier.

VEELGESTELDE VRAGEN OVER REIZEN MET EEN HANDICAP

Wat kan ik op reis betalen met mijn persoonsvolgend budget of persoonlijke-assistentiebudget?

Op vakantie kan je de zorg en ondersteuning die je nodig hebt betalen met je persoonlijke-assistentiebudget (PAB) of je persoonsvolgend budget (PVB). Ook aangepast vervoer tijdens de reis kan je daarmee betalen. Je eigen reiskosten, zoals je verblijf in een hotel of je bezoek aan een museum, kan je niet betalen met je VAPH-budget.

Hoe kan ik mijn zorg en ondersteuning op vakantie organiseren?

- Je kan je individuele begeleider die je in dienst hebt, meenemen op vakantie. Het loon van je individuele begeleider kan je betalen met je budget.
- Je kan een vrijwilliger meenemen op vakantie. Via het PAB of PVB kunnen vrijwilligers alleen vergoed worden via een overeenkomst met een vrijwilligersorganisatie.
- Je kan een overeenkomst sluiten met een student die geen naaste familie of gezinslid is. Als je een minderjarige in dienst hebt, moet je die informeren over zijn rechten en plichten als jobstudent.
- Je kan op je bestemming ook een overeenkomst sluiten met een buitenlandse begeleider of organisatie voor ondersteuning.

Welke andere kosten kan ik betalen met mijn budget?

Je kan met je budget ook de reiskosten, overnachting, restaurantkosten en inkomtickets van je begeleider of assistent betalen. PVB-houders kunnen die kosten betalen met het vrij besteedbaar deel. Ook PAB-houders kunnen hiervoor het vrij besteedbaar deel van hun budget inzetten. PAB-houders moeten elke uitgave kunnen bewijzen.

Kan ik een beroep doen op hulpmiddelen om te reizen?

Bij het VAPH kan je een tegemoetkoming aanvragen voor heel wat hulpmiddelen. Ook voor hulpmiddelen die je mee kan nemen op reis. Zoals bijvoorbeeld hulpmiddelen om te spreken of te luisteren, of om je te verplaatsen met de auto of fiets. Let wel: je kan enkel een tegemoetkoming aanvragen voor hulpmiddelen die je frequent gebruikt, dus voor hulpmiddelen die je ook na je reis nog vaak gebruikt.

Heb je hulpmiddelen nodig op vakantie? Zoals een hoog-laagbed of een tillift op je vakantieadres? Op de website van het Rode Kruis of je ziekenfonds kan je info vinden over hulpmiddelen die je kan huren op reis, en welk verdeelpunt het dichtst bij je vakantieadres ligt. Vooraf contact opnemen is altijd aangewezen, omdat niet elk hulpmiddel in alle verdeelpunten beschikbaar is.

Op zoek naar een hulpmiddel? Check de hulpmiddelendatabank

De hulpmiddelendatabank geeft informatie over de hulpmiddelen op de markt in Vlaanderen.

Je vindt er

productinfo

prijzen

gegevens van leveranciers

Als een hulpmiddel in de databank is opgenomen, betekent dat niet dat het ook zal worden terugbetaald door het VAPH. Evenmin is het een uitspraak over de kwaliteit van het product of de dienstverlening van de leverancier. Meer uitleg daarover vind je op www.vaph.be/disclaimer. Voor de aankoop van een hulpmiddel moet je zelf contact opnemen met de verkoper van jouw keuze.

www.vaph.be/hulpmiddelendatabank

“WE DOEN VEEL WIJN BIJ HET WATER”

Cathérine is al twintig jaar de persoonlijke assistent van Katelijn

“Dat we het al twintig jaar met elkaar uithouden, komt omdat we allebei flexibel zijn.”

KATELIJN VIJNCKE

Het toeval bracht Cathérine Claeys en Katelijn Vijncke samen. Ondertussen vormen ze al twintig jaar een sterk duo. “In 2001 verloor ik mijn man”, vertelt Cathérine. “Ik gaf mijn job op om alles te verwerken. Net toen zag ik de advertentie van Katelijn. Ze was op zoek naar een persoonlijke assistent en ik wou me nuttig maken.”

“De eerste ontmoeting met Cathérine was plezant”, herinnert Katelijn zich. “Dat we het al twintig jaar met elkaar uithouden, komt omdat we allebei flexibel zijn. We doen veel wijn bij het water, grap ik wel eens.”

“Katelijn woont zelfstandig, maar heeft bij alles hulp nodig: wassen, aankleden, eten ... Ze weet dat ze altijd een beroep op mij mag doen. We doen ook veel leuke dingen samen: naar de cinema gaan, naar een concert, of een etentje. Katelijn heeft pit en geniet van het leven.”

“Ik wil doen wat andere mensen doen”, zegt Katelijn. “En ik wil ook bijdragen aan de samenleving. Dat doe ik met mijn gedichten. Ik schreef al tien dichtbundels. Samen met Cathérine ga ik geregeld op pad om voordrachten te geven in scholen. Praten is moeilijk, maar ik sta erop om zelf voor te lezen. Tegelijk projecteren we de teksten, zodat het publiek goed kan volgen. Cathérine vergezelt me ook als ik ga spreken voor studenten van de opleiding gehandicaptenzorg. We hebben samen al zoveel mooie momenten beleefd.”